

Ravnene – et lærerstykke

Skrivetafetten mellom ungdomsskolene i Valdres avsluttes med epilog av forfatteren Widar Aspeli

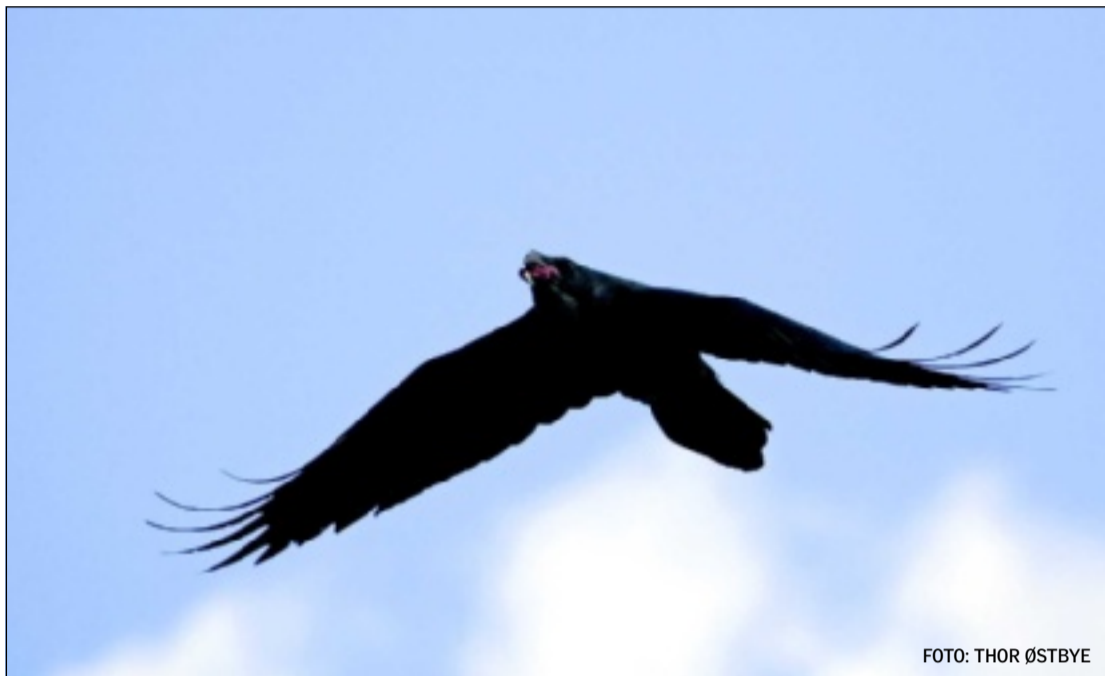


FOTO: THOR ØSTBYE

Jeg skal dele noen tanker om denne skrivestafetten. En «anmeldelse» vil ikke være mulig. Det er jeg som har gitt premisser til fortellingen. Det var jeg som formet stafettpinnen. Jeg skal likevel forsøke å se objektivt på teksten. Det kan ligge mye læring i det.

Reisen

Ravnene starter med at seks ungdommer blir utfordret av Valdres Folkemuseum. Det er funnet et mystisk brev og et halvt bilde. Hvilken hemmelighet skjuler seg bak gåtene?

Et utførlig handlingsreferat vil ta for mye plass i denne sammenhengen. Men ni kapitler og et utførlig sammendrag finnes.

Ravnene tar med leseren på en reise i tid og rom. Sangteksten er skrevet ned på 1600-tallet og reisen ender i den enda eldre Hedalskirka. Det veves linjer som strekker seg fra ei oktober natt i Røgnebygningen på Valdres Folkemuseum til norrøn mytologi og æsenes stamfar Bure. Nok om det. Den som vil vite mer kan lese fortellingen.

Utgangspunktet

Da jeg ble utfordret til å skrive innledningskapitlet ønsket jeg å ha åpning for alle seks Valdreskommunene – med én elev fra hver ungdomsskole. Jeg ønsket også å koble det lokale, men sam-

tidig felles for de seks kommunene. Jeg landet på at Røgnebygningen på Valdres Folkemuseum ville være et spennende utgangspunkt.

Ravnene

Teksten til sangen Ravnene kom inn i bildet på grunn av egne minner. For det første fascinasjonen av «den talende raven» som på 60-tallet satt i bur på Filefjell. Det var fast stoppested på vei mot årets fisketur på Vestlandet.

Det andre er sangen. Ravnene er en norsk versjon av den engelske folkevisa The Three Ravens som ble nedskrevet og første gang publisert i 1611, selv om sangen nok er eldre enn det. Balladen handler om tre åtselsfugler som snakker om hva de skal spise.

Den norsk folkrockgruppa Folque spilte inn sangen på sitt debutalbum. Derfra går det en linje til Valdres, og jeg har selv sunget den på bygdehus og forsamlingshus i Valdres på 80-tallet, som del av visesanggruppa Ravnene.

Jeg la inn sangteksten som et spor i det første kapitlet, og lot to ravner fly høyt på himmelen og skue over Valdresnaturen før de landet på Valdres Folkemuseum. Derfra tok elever fra ungdomsskolene over fortellinga.

Distans

Stafett er en øvelse for individu-

elle idretter, der utøverne samles på et lag og deler en distanse mellom seg.

En skrivestafett bryter med dette. Hver distanse er en kollektiv utfordring. De som mottar «stafettpinnen» aner ikke hva de får, og ingen vet hvor de skal. Bortsett fra at de skal 6000 tegn videre før neste skriveteam tar over.

Jeg er imponert over hvordan skriverne har tatt tak i og løst utfordringene i åpningskapitlet som hadde en tekstlinje fra Ravnene som tittel; Hvor skal vi i dag vår føde hente?

Fortellingen

Ravnene har blitt en fin fortelling som har tatt en helt annen retning enn jeg forestilte meg. Det blir en virkelig reise i tid og rom. Men det er mer enn handlingen som overrasker. Elevene har videreutviklet elementer fra åpningen, og skapt nye landskap. Handlingen er virkelig i denne fortellingas univers. For, som Pablo Picasso sa, alt du kan forestille deg er virkelig.

Det skal innrømmes at det ikke er like enkelt å følge handlingen hele tiden. Men trådene er der, og trådene samles gjennom et mytologisk og norrønt spor. Elevene har håndtert og turnert et komplisert og uavklart utgangspunkt på en, bokstavelig talt, fantastisk måte. Det imponerer.

Skrivestafetten for ungdomsskolene i Valdres er gjennomført i regi av Avis i skolen Hedmark/Oppland og avisa Valdres. Det niende og siste kapitlet er skrevet, og publisert her i avisa fredag 20. des. Har fortellingen kommet i mål?

Arbeidet

Teksten slik den foreligger vil likevel gi en god redaktør nok å ta tak i. For mye kan forbedres. Men det gjør ingenting. Det er faktisk helt greit. Det betyr ikke at teksten ikke duger. Det betyr bare, slik det alltid gjør med manus underveis, at det gjenstår skrivearbeid.

Det handler ikke så mye om fortellinga slik den har blitt. Det handler om hva leseren, som ikke vet det skriverne vet, kan hente ut av teksten. Det er utfordringer når det gjelder synsvinkel, det er mer å hente i karakterene, språklig plukk vil det alltid være å snuble i... osv. Altså slik det skal være!

Å skrive handler i stor grad om å skrive om igjen. Det sprenger rammene for denne skrivestafetten. Forfatterne skal videre. Men fortellingen er her. Det åpner muligheter for ungdomsskolene i Valdres.

Gavepakke

Bruk de ni kapitlene i Ravnene som et lærestykke. La nye elever få utfordringen åpningskapitlet gir. Let etter andre veier, følg andre muligheter. Men det viktigste; jobb språklig og fortellermessig med den eksisterende teksten, slik en forfatter med et manus underveis må gjøre. Er svingene for skarpe? Er karakterene tydelige nok? Ravnene er en gavepakke for

norsklærere som ønsker å jobbe videre med denne teksten.

Therese Johaug og Magnus Carlsen vinner fordi de trener, fordi de ikke gir opp. Skrivning er arbeid. Det handler ikke om å bli forfatter, det handler om evne til å gjøre seg forstått. Den som skal bli god med ord, må bruke ord. Det er viktig å formulere seg, for å forstå og for å bli forstått. Skrivning er tenkningens teknologi, sier medieprofessor Anders Johansen.

Man må jobbe med ord for å mestre ord. Du er ikke i mål før du er sikker på at det du sier, er det du virkelig mener.

Ettertanke

Dette har vært en tidsavgrenset skrivestafett. Jeg er ikke i tvil om at alle skrivelagene har bestått sin etappe. Alle har lagt noe til i fortellingen – før de har sendt stafettpinnen og utfordringen videre. «Sjarmøretappen» får brikkene på plass.

Elevene har viklet ut og komponert noe som langt overskrider det jeg kunne tenke meg i forkant. Teksten forholder seg til tradisjonsstoff, men fletter også inn løsninger og ord hentet fra nyere populærkultur. Vet alle hva teleportering egentlig er? Kanskje det ordforskes videre i «Neste sesong»?

Widar Aspeli



Widar Aspeli

(f. 1956) fra Hamar

Fra 1984 til 1999 bodde Widar Aspeli i Vestre Slidre. Aspeli er utdannet førskolelærer, og de første fortellingene kom mens han jobbet i barnehage i Valdres. Han har skrevet en rekke barne- og ungdomsbøker, fagbøker, opplesningsserier for radio, teater og barne-TV og tekst til musikk. Aspeli arbeider også som litteraturprodusent for Turneorganisasjon for Hedmark og reiser mye på forfatterbesøk i barnehage og skoler. Kilde: <http://www.widaraspeli.no/FORFATTER/BIOGRAFI>

Ravnene

Der jeg meg så ene i vang monne gå
jeg hørte to ravner at holde råd.
Den ene seg til den annen vendte:
% Hvor skal i dag vi vår føde hente? %
Bak gresstorv-diket, det gamle hist,
der ligger en nyslagen ridder for visst.
Og ingen vet at han ligger der,
% enn hans høk, hans hund, og hans
hjertens kjær.%
Hans høk den søker bak sky sitt rov.
Hans hund den jager i vilden skov.
Hans Frue har givet en annen sin tro,

% så vi kan ete vår mat i ro.%
Hans hvite halsben kan du sitte på,
så hakker jeg ut hans øyne blå.
Og med en lokk av hans gule hår.
% vi bygger vårt rede neste vår. %

Les om på Folque: [HTTP://NN.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/FOLQUE](http://NN.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/FOLQUE)

Hør Ravnene: [HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=7VVSXAVJBVG](http://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=7VVSXAVJBVG)